

สถานการณ์แรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น THE SITUATION OF MIGRANT WORKERS IN MUANG DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

นฤนาท ศรีชมภู¹
ศุภวัฒน์นาร วรงค์ธนวุธ²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันของแรงงานต่างด้าวที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นมาทำงานของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ศึกษาผลกระทบที่มีต่อการจ้างงาน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านการเมืองและความมั่นคง และศึกษามาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การเก็บรวบรวมโดยการวิเคราะห์จากเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการ แรงงานไทย ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว และแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 64 คน ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดขอนแก่นมีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2559 รวมทั้งสิ้น 4,939 คน โดยเป็นแรงงานสัญชาติเมียนมาร์มากที่สุด จำนวน 1,538 คน สัญชาติลาว จำนวน 574 และสัญชาติกัมพูชา จำนวน 58 คน และมีแนวโน้มในการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากมีแรงงานต่างด้าวมีค่าจ้างสูงกว่าแรงงานไทย แรงงานต่างด้าวมาทำงานในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจำนวนมาก เนื่องจากการเดินทางสะดวก ไม่ไกลจากบ้านของตนเอง และที่สำคัญค่าแรงสูงกว่าการทำงานในประเทศของตนเองถึง 3 เท่า ผลกระทบที่มีต่อการจ้างงานแรงงานต่างด้าว ส่งผลให้แรงงานไทยตกงานมากขึ้น มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมายมากขึ้น โดยมีการทำข้อตกลงระหว่างรัฐ (MOU) กับประเทศเมียนมาร์ ลาวและกัมพูชา ในการส่งแรงงานเข้ามาทำงานในประเทศไทย

คำสำคัญ: สถานการณ์ แรงงานต่างด้าว

Abstract

This research aimed to examine the situation of migrant workers in muang district, khon kaen province and 1) to study the factors influencing decision maker of migrant workers 2) to study the impact of immigration on economic, society, culture, politics, and public security 3) to propose the preventive measure of problems of migrant workers in muang district, khon kaen province. This research was conducted by document analysis and interview among 64 associated persons; inhabitants, entrepreneurs, Thai workers, policeman and migrant workers in muang district, khon kaen province. The research showed that on the 30 June 2015, there were 4,939 legal migrant workers in khon kaen, most of them were Burmese (1,538), Laotians (574), and Cambodians (58). Employment of migrant workers tended to be increasing because of lower wage rate than Thai workers. The influencing factors for migrant workers' decision were convenient transportation and more than 3 times salary compare with usual in their country, result in unemployment of Thai workers. The preventive measure was creating the memorandum of understanding (MOU) with Myanmar, Laos, and Cambodia for legally migrant workers policy.

Keywords: Situation, Migrant Workers

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่อยู่: 12 ถนนรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ 096 154 9789 E-mail: pomprab@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่นมีสถิติจำนวนแรงงานต่างด้าวมากเป็นอันดับ 2 รองจากจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งในปี พ.ศ. 2555 มีแรงงานต่างด้าวทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายเข้ามาทำงานจำนวนมากถึง 4,894 คน [1] ในปี 2558 มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามข้อตกลงระหว่างรัฐ (MOU) ภายในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา มีจำนวนทั้งสิ้น 2,068 คน สัญชาติที่มีมากที่สุด คือ สัญชาติเมียนมาร์ จำนวน 1,520 คน คิดเป็นร้อยละ 73.50 รองลงมา คือ สัญชาติลาว จำนวน 502 คน คิดเป็นร้อยละ 24.27 และสัญชาติกัมพูชา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 และแรงงานที่เดินทางเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามข้อตกลงระหว่างรัฐ (MOU) แรงงานต่างด้าวที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติและได้รับอนุญาตให้ทำงาน ได้แก่ แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา จำนวนทั้งสิ้น 1,031 คน สัญชาติที่มากที่สุด คือ สัญชาติเมียนมาร์ จำนวน 1,009 คน คิดเป็นร้อยละ 97.87 สัญชาติลาว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 1.26 และสัญชาติกัมพูชา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.87 [2] จึงมุ่งเน้นศึกษาสภาพปัจจุบันของแรงงานต่างด้าวที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นมาทำงานของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น นำไปใช้ในการตัดสินใจจ้างแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองอย่างถูกกฎหมายและได้รับอนุญาตให้ทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของแรงงานต่างด้าวที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นมาทำงานของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อการจ้างงาน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านการเมืองและความมั่นคง
4. เพื่อศึกษามาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการศึกษาตามวัตถุประสงค์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชน ผู้ประกอบการ แรงงานไทย ตำรวจ และแรงงานต่างด้าวที่มาทำงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยเป็นแรงงานที่มาจากภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 5 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชน 10 คน (คนไทย) ผู้ประกอบการ 10 คน (คนไทย) แรงงานไทย 10 คน ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว 4 คน และแรงงานต่างด้าว 30 คน รวมทั้งสิ้น 64 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้การวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured interview) แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์สำหรับประชาชน ผู้ประกอบการ แรงงานไทย และตำรวจ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล สภาพปัจจุบันของแรงงานต่างด้าวที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลกระทบที่มีต่อการจ้างงาน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 30 นาที

2) แบบสัมภาษณ์สำหรับแรงงานต่างชาติ โดยทำการสัมภาษณ์แรงงานต่างด้าวที่สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยได้ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นมาทำงานของแรงงานต่างด้าว และสภาพปัจจุบันของแรงงานต่างด้าวที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 45 นาที

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย มาตรการ กฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี และระเบียบปฏิบัติต่างๆ เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว เก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสถิติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสรุปข้อค้นพบโดยการอธิบายเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ตีความข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำแนกข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นข้อคำถาม โดยการพรรณนาวิเคราะห์ ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) วิเคราะห์ตีความข้อมูล วิเคราะห์ความหมายในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลออกมาเป็นการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของแรงงานต่างด้าวที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2559 รวมทั้งสิ้น 4,939 คน แยกเป็นแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรว่าด้วยกฎหมายคนเข้าเมืองและคนต่างด้าวบนพื้นที่สูง มีจำนวนทั้งสิ้น 1,065 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเภทชั่วคราว จำนวน 961 คน การส่งเสริมการลงทุน จำนวน 73 คน และตามมาตรา 13 จำนวน 31 คน โดยเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ จำนวน 1,538 คน สัญชาติลาว จำนวน 574 คน และสัญชาติกัมพูชา จำนวน 58 คน [3] การจ้างแรงงานต่างด้าวมีย่านจำนวนมากในจังหวัดขอนแก่น จะเห็นได้จากมีโรงงานและร้านค้าหลายแห่งมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น เช่น โรงงานที่มีการจ้างแรงงานชาวเมียนมาร์จำนวนมาก ร้านจำหน่ายสินค้าในอุ๊ฟู่และตลาดประตูน้ำมีการจ้างแรงงานชาวลาวและเวียดนาม ไม่เพียง

แต่ในบริษัทขนาดใหญ่เท่านั้นที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น แม้แต่การจ้างงานในระดับครัวเรือน มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น เช่น การจ้างแม่บ้านหรือพี่เลี้ยงเด็ก มีการจ้างแรงงานต่างด้าวมากขึ้น เนื่องจากมีค่าจ้างถูกกว่า แรงงานต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากมีค่าแรงมากกว่าการทำงานในประเทศของตนเอง โดยเฉพาะประเทศกัมพูชาที่ค่าแรงในประเทศไทยสูงกว่าในประเทศกัมพูชา ถึง 3 เท่า และงานที่ทำในประเทศไทยสบายไม่ลำบาก เช่น การเป็นพนักงานขาย ประเทศไทยอยู่ใกล้บ้าน ทำงานในประเทศไทยแล้วมีรายได้สูงขึ้น

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นมาทำงานของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

การเข้ามาทำงานในประเทศไทย แรงงานต่างด้าวสามารถเข้ามาได้ง่าย อีกทั้งค่าแรงงานที่ได้รับสูงกว่าการทำงานในประเทศของตนเองจำนวนมาก แรงงานต้องการทำงานเพื่อส่งเงินค่าแรงกลับบ้าน ช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ลำบาก และประเทศไทยมีงานให้ทำมาก นิสสัยคนไทย อ่อนโยนมีความเมตตากับคนต่างด้าว อีกทั้งสถานประกอบการส่วนใหญ่จะมีที่พักให้ และบางแห่งมีอาหารให้ด้วย ทำให้แรงงานต่างด้าวไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีเงินเหลือ ทำให้แรงงานต่างด้าวมีความประสงค์ที่จะมาทำงานในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นของแรงงานต่างด้าว คือ ปัจจัยผลักดันจากประเทศของแรงงานต่างด้าวเอง คือ การเมือง ความยากจน ค่าแรงที่ต่ำกว่าและค่านิยมของคนในท้องถิ่น ตัวแปรเหล่านี้เป็นสิ่งผลักดันให้แรงงานต่างด้าวตัดสินใจย้ายถิ่นมาทำงานในประเทศไทย นอกจากนี้ปัจจัยดึงดูดจากประเทศไทยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นของแรงงาน ได้แก่ รายได้ที่มากกว่า ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การมีโอกาสสร้างความมั่นคงให้ตนเอง การจ้างงานตลอดทั้งปี และการชักชวนจากคนรู้จักที่มาทำงานอยู่ก่อนแล้วเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาทำงานในประเทศไทย [4]

การเข้ามาทำงานและมีวิธีการเข้ามาทำงานในประเทศไทย พบว่า มีการผ่านเข้ามายังประเทศไทยทั้งแบบถูกกฎหมายและแบบลักลอบเข้ามา ส่วนหนึ่งเข้ามาทำงานโดยผ่านนายหน้าคนไทย การเข้ามาทำงานโดยผ่านกรมการจัดหางาน หรือการมาเข้าโดยใช้วีซ่านักท่องเที่ยว การเข้ามาทำงานในประเทศไทยที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จะมีรายจ่ายในการเข้ามาทำงานในประเทศไทยเบื้องต้นแตกต่างกันออกไป โดยกรณี que เข้ามาอย่างถูกต้องจะมีรายจ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว ค่าที่อยู่อาศัย ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ส่วนในกรณีที่เข้ามาทำงานอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็อาจจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแล้วแต่งานที่ทำ ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้จะมีรายได้คาดหวังที่แตกต่างกัน การตัดสินใจเลือกที่จะเข้าทำงานในประเทศไทยมีหลายช่องทาง สะท้อนให้เห็นว่า แต่ละบุคคลมีการเลือกที่จะเข้ามาทำงานโดยคิดคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนคาดหวังของตนแล้วจึงตัดสินใจว่าจะเข้ามาทำงานหรือไม่

3. ผลการศึกษาผลกระทบที่มีต่อการจ้างงาน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

3.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ จะส่งผลต่อการจ้างแรงงานไทย เนื่องจากจะมีการจ้างต่างด้าวมากขึ้น ต้นทุนในการผลิตหรือการบริการลดต่ำลง ส่งผลให้สถานประกอบการมีผลกำไรเพิ่มมากขึ้น แรงงานไทยตกงานมากขึ้น

3.2 ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม การเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างด้าวที่มีมากขึ้น หากแรงงานอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันมาก อาจก่อให้เกิดชุมชนของแรงงานเหล่านั้นขึ้น ส่งผลให้มีการกลืนของวัฒนธรรม นอกจากนี้ ความแตกต่างด้านภาษาและการสื่อสาร รวมถึงวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของแต่ละประเทศแตกต่างกันทัศนคติในการใช้ชีวิต ความคิดที่แตกต่าง รวมถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว อาจมีการกระทบกระทั่งในที่ทำงาน ส่งผลให้ไม่เข้าใจกัน เกิดการทะเลาะวิวาทได้

3.3 ผลกระทบด้านการเมืองและความมั่นคง เมื่อแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยแล้ว บางครั้งแรงงานต่างด้าวได้กระทำความผิดคดีอาญาแล้วหลบหนีกลับไปประเทศตน ทำให้การติดตามตัวมาลงโทษ เป็นไปด้วยความยากลำบาก หากมีปัญหาอาชญากรรมที่ร้ายแรงมีการจับแรงงานต่างด้าวและมีการลงโทษในระดับ ที่รุนแรง อาจกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ปัญหาด้านความมั่นคงคือ กลุ่มผู้ก่อการร้ายอาจแฝงตัวเข้า มาปะปนกับแรงงานต่างชาติและเข้ามาก่อปัญหาได้ ควรมีมาตรการรองรับสำหรับแรงงานไทย หากในอนาคตสถาน ประกอบการทุกแห่งหันไปจ้างแรงงานต่างด้าว ไม่จ้างแรงงานไทยส่งผลให้คนตกงานจำนวนมาก และก่อให้เกิด ปัญหาอาชญากรรมตามมา ซึ่งพบเห็นได้บ่อยคือ การฆ่าชิงทรัพย์ ข่มขืน ฆ่านายจ้าง และเรื่องของยาเสพติด รวมถึง การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดขอนแก่นมีมากขึ้น

4. ผลการศึกษามาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐพยายามแก้ปัญหาโดยการนำแรงงานต่างด้าวมากขึ้นทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ปัญหาของกลุ่มบุคคลเหล่านี้คือ การหลีกเลี่ยงที่จะเข้าระบบ เพราะมีค่าใช้จ่ายสูง และสามารถ เปลี่ยนงาน เปลี่ยนนายจ้างโดยสะดวกไม่ติดเงื่อนไขใดๆ นอกจากนี้ต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินการเรื่องนี้ หลายฝ่าย อีกทั้งรัฐบาลต้องมีความเข้มงวดมากขึ้น และพยายามผลักดันให้ผู้ประกอบการจ้างแรงงานต่างชาติแบบ ถูกกฎหมายมากขึ้น ซึ่งมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก ยังมีการป้องกันและ แก้ไขปัญหาที่ยังไม่ครอบคลุม จะเห็นได้จากยังมีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยที่ผิดกฎหมายจำนวนมาก แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐมีการแก้ไขปัญหามากขึ้น มีการทำข้อตกลงระหว่างประเทศในการจ้างแรงงานต่างด้าว โดยรัฐบาลได้ทำข้อตกลงกับประเทศลาว ประเทศเมียนมาร์และประเทศกัมพูชาก็ตาม ในส่วนของการออกมาตรการ ในการแก้ไขปัญหาที่มีมาตรการให้ลงทะเบียนเพื่อจะได้รู้จำนวนที่แท้จริง เพื่อนำมาออกนโยบายในการควบคุมต่อไปถือว่าดีขึ้นมาก

จากการศึกษาจากเอกสาร พบว่า ในปัจจุบันนี้ มีการใช้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานจำนวนมาก คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ประกาศตั้งคณะทำงานเพื่อดูแลเรื่อง “แรงงานต่างด้าว” โดยมีการตั้ง คณะอนุกรรมการ ประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว (กนร.) เพื่อมาช่วยงานคณะกรรมการนโยบาย การจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว (กนร.) นั้น มิติหนึ่งก็สะท้อนว่า “แรงงานต่างด้าว” ยังมีปัญหาที่ต้อง แก้ไข และ ไม่เพียงจะเกี่ยวข้องกับเรื่อง “การค้ามนุษย์” เท่านั้น แต่ยังผูกโยงไปถึงเรื่อง “ความมั่นคง” ด้วย “กรณีแรงงาน ต่างด้าว” นี้ทางคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ระบุว่า เพื่อให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น รวมถึงเพื่อ บูรณาการหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ในเรื่องดังกล่าวนี้ ให้เกิดการดำเนินงาน ที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหา “แรงงานต่างด้าว” ทั้งระบบ ซึ่งรวมถึง เรื่อง “การจัดระเบียบ”แรงงานเหล่านี้ด้วย

เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เข้ามา ควบคุมอำนาจการบริหารราชการแผ่นดิน ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ซึ่งให้ความสนใจ ปัญหา “แรงงานต่างด้าว” เป็นพิเศษ มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขแรงงาน ต่างด้าวทั้งระบบให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการบูรณาการ ลดผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม ให้ ครอบคลุมทั้งการ แก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ชายแดนแบบมาเข้า – เย็นกลับ แรงงานตามฤดูกาล แรงงาน ต่างด้าว หลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และแรงงานต่างด้าว ประเภท อื่นๆ ในปัจจุบันต้องยอมรับว่า ประเทศไทยยังไม่สามารถจัดระเบียบ การใช้แรงงานต่างด้าวได้ อย่างจริงจัง และโปร่งใส ยังมีการปล่อยปละละเลย ใช้กลไกแบบอะลุ่มอล่วย กึ่งนิรโทษฆาตตลอด คือ จับ ปรับ แล้วใช้ต่อจนปัญหาพอกพูน ไม่รู้ความต้องการใช้แรงงานต่างด้าวที่แท้จริง ควรเป็น จำนวนเท่าใดจึงจะเพียงพอ และไม่กระทบต่ออาชีพและการ

จ้างงานของแรงงานภายในประเทศ ควรจัดระบบการใช้แรงงานต่างด้าวอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติ มีการ ลงทะเบียนแสดงตัวตนให้ชัดเจน และอยู่ในกระบวนการที่ถูกต้อง ถูกกฎหมาย และปลอดภัย จาก ขบวนการแสวงหาประโยชน์จากการใช้แรงงานต่างด้าว ภายใต้อำนาจเบ็ดเสร็จในสถานการณ์ไม่ ปกติ เป็นโอกาสที่จะสามารถแก้ปัญหาให้เบ็ดเสร็จและครบวงจรได้ ซึ่งในกลไกปกติทำได้ยากมาก ควรมีการแยกแยะว่า แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยถูกหรือผิดกฎหมาย ซึ่งทำได้ยากในทาง ปฏิบัติ การมีแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย จำนวนมากในประเทศไทย ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และสังคม ทั้งในเรื่องของการแฝงตัวเข้ามาของ ขบวนการก่อการร้าย หรือค้ายาเสพติด รวมทั้งการ ก่ออาชญากรรม และปัญหาด้านสาธารณสุข นอกจากนี้ การ ปลดปล่อยละเลยให้มีแรงงานต่างด้าว ที่ผิดกฎหมายยังเป็นช่องทางให้ข้าราชการ ฉ้อฉลกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน ต่อหน้าที่ ด้วยการ เรียกรับผลประโยชน์จากขบวนการค้าแรงงานข้ามชาติ ในบางกรณีอาจเข้าข่ายเป็นการค้ำมนุษย์ หรือ การใช้แรงงานทาส [5]

สรุปผลการศึกษา

จังหวัดขอนแก่น มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2559 รวมทั้งสิ้น 4,939 คน เป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ จำนวน 1,538 คน สัญชาติลาว จำนวน 574 คน และสัญชาติกัมพูชา จำนวน 58 คน การจ้างแรงงานต่างด้าวมีย่านจำนวนมากในจังหวัดขอนแก่น จะเห็นได้จากมีโรงงานและร้านค้าหลาย แห่งมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น เช่น โรงงานที่มีการจ้างแรงงานชาวเมียนมาร์จำนวนมาก ร้านจำหน่ายสินค้า ในอู่ฟูและตลาดประตูน้ำมีการจ้างแรงงานชาวลาวและเวียดนาม แรงงานต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากมีค่าแรงมากกว่าการทำงานในประเทศของตนเอง โดยเฉพาะประเทศกัมพูชาที่ค่าจะได้รับค่าแรงมากกว่า ในประเทศกัมพูชา มากกว่าถึง 3 เท่า การเข้ามาทำงานในประเทศไทย แรงงานต่างด้าวสามารถเข้ามาได้ง่าย สถาน ประกอบการส่วนใหญ่จะมีที่พักให้ และบางแห่งมีอาหารให้ด้วย ทำให้แรงงานต่างด้าวไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีเงิน เหลือ ทำให้แรงงานต่างด้าวชอบมาทำงานในประเทศไทย ส่งผลให้แรงงานไทยตกงานมากขึ้น ปัญหาด้านความ มั่นคงคือ กลุ่มผู้ก่อการร้ายอาจแฝงตัวเข้ามาปะปนกับแรงงานต่างชาติและเข้ามาก่อปัญหาได้ ควรมาตรการรองรับ สำหรับแรงงานไทย หากในอนาคตสถานประกอบการทุกแห่งหันไปจ้างแรงงานต่างด้าว ไม่จ้างแรงงานไทยส่งผลให้ คนตกงานจำนวนมาก และก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมา ที่พบเห็นได้บ่อยคือ การฆ่าชิงทรัพย์ ข่มขืน ฆ่า นายจ้าง และเรื่องของยาเสพติด รวมถึงการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดขอนแก่นมีมากขึ้น ถึงแม้ว่าส่วนราชการพยายามแก้ปัญหาโดยการนำแรงงานต่างด้าวมาขึ้นทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ปัญหา ของกลุ่มบุคคลเหล่านี้คือ การหลีกเลี่ยงที่จะเข้าระบบ เพราะมีค่าใช้จ่ายสูง และสามารถเปลี่ยนงาน เปลี่ยนนายจ้าง โดยสะดวกไม่ติดใจใดๆ นอกจากนี้ต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินการเรื่องนี้หลายฝ่าย อีกทั้งรัฐบาล ต้องมีความเข้มงวดมากขึ้น และพยายามผลักดันให้ผู้ประกอบการจ้างแรงงานต่างชาติแบบถูกกฎหมายมากขึ้น ซึ่ง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก ยังมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยังไม่ ครอบคลุม จะเห็นได้จากยังมีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยที่ผิดกฎหมายจำนวนมาก แม้ว่าหน่วย งานภาครัฐมีการแก้ไขปัญหามากขึ้น มีการทำข้อตกลงระหว่างประเทศในการจ้างแรงงานต่างด้าว โดยรัฐบาลได้ทำ ข้อตกลงกับประเทศลาว ประเทศเมียนมาร์และประเทศกัมพูชาก็ตาม ในส่วนของการออกมาตรการในการแก้ไข ปัญหาที่มีมาตรการให้ลงทะเบียนเพื่อจะได้รู้จำนวนที่แท้จริง เพื่อนำมาออกนโยบายในการควบคุมต่อไปถือว่าดีขึ้น มาก

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภวัฒน์กร วงศ์ชนวสุ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ที่ได้กรุณาสละเวลาในการตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำ และแนวทางในการแก้ไขจัดทำรายงานการศึกษาอิสระฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้กำลังใจและเป็นแรงผลักดันจนสำเร็จการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] ภคริตา พิจารณ์. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษา: จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [2] สำนักงานแรงงานจังหวัดขอนแก่น. (2558). **รายงานสถานการณ์แรงงาน จังหวัดขอนแก่น ไตรมาส 3 ปี 2558 รองรับประชาคมอาเซียน (AC)**. ขอนแก่น: สำนักงานแรงงานจังหวัดขอนแก่น.
- [3] สำนักงานแรงงานจังหวัดขอนแก่น. (2559). **รายงานสถานการณ์แรงงานและดัชนีชี้วัดด้านแรงงาน จังหวัดขอนแก่น ไตรมาส 2 ปี 2559 รองรับประชาคมอาเซียน (AC)**. ขอนแก่น: สำนักงานแรงงานจังหวัดขอนแก่น.
- [4] ภคริตา พิจารณ์ และจรงค์ หงส์งาม. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษา: จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มข., 9(1) ม.ค. - มิ.ย. 59, 49-61.
- [5] จารุพร ฉันทวิเศษกุล. (2557). **“แรงงานต่างด้าว” จำเป็น .. และเป็นปัญหา?**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.